

Dejvid Almond

Zovem se
MINA

Prevela
Dijana Radinović

■ Laguna ■

Naslov originala

David Almond

MY NAME IS MINA

Text copyright © 2010 David Almond

Text design © 2010 David McDougall

Translation copyright © 2018 za srpsko izdanje, LAGUNA

Kupovinom knjige sa FSC oznakom pomažete razvoj projekta odgovornog korišćenja šumskih resursa širom sveta.

NC-COC-016937, NC-CW-016937, FSC-C007782

© 1996 Forest Stewardship Council A.C.

Sari Džejn i Freji

**MESEČINA,
ČUDESA,
MUŠICE
I BESMISLICE**

Zovem se Mina i volim noć. Noću, kad ostatak sveta usni, sve se čini moguće. U kući je mračno i tiho, ali ako pažljivije oslušnem, čujem kako mi srce kuc-kuc-kuc kuca. Čujem kako kuća škrip-krc škripuće i krcaka. Čujem mamu kako tiho u snu diše u susednoj sobi.

Izvlačim se iz kreveta i sedam za sto uz prozor. Smičem zavesu. Nasred neba je pun mesec. Kupa svet svojim srebrnastim svetlom. Obasjava Falkoner roud i kuće i ulice iza nje, krovove i tornjeve grada, daleke planine i pustopoljine. Sija u moju sobu i na mene.

Kažu da treba odvratiti glavu od mesečine. Kažu da od nje poludiš.

Ja se okrećem ka mesecu i smejem se.

Nek poludim, šapućem. Hajde, nek Mina poludi.

Ponovo se smejem.

Neki, čini mi se, misle da je već poludela.

Gledam u noć. Vidim sove i slepe miševе kako proleću preko meseca. Negde napolju mačak Šapat se šunja kroz senke. Zatvaram oči, a ta stvorenja kao da se kreću u meni, kao

da sam i sama neko čudno stvorenje, devojčica po imenu Mina, no opet nešto više od tek devojčice po imenu Mina.

Na stolu, na mesečini, leži prazna sveska. Stoji tu čitavu večnost. Stalno govorim kako ću pisati dnevnik. I zato ću sad, ovog časa, početi. Otvaram svesku i zapisujem prve reči:

ZOVEM SE **MiNA**
I VOLIM NOĆ.

Dobro, a šta dalje? Ne mogu da pišem desilo se ovo, pa se desilo ono i tako u beskraj. Dosadno je. Pustiću dnevnik da raste baš kao što um raste. Kao drvo ili zver. Kao život. Što priča u knjizi mora da teče jednolično, pravo?

Reči treba da tumaraju i vrludaju. Da lete kao sove i slepi miševi i šunjaju se kao mačke. Treba da romore i viču, da igraju i pevaju.

A ponekad reči i nisu potrebne.

Samo tišina.

Samo čist beo papir.

Meke će stranice biti kao nebo na kom leti samo jedna ptica. Druge pak kao nebo sa uskovitlanim jatom čvoraka. Rečenice će mi biti klupko, zbirka, mustra, roj, jato, mozaik. Biće cirkus, menažerija, drvo, gnezdo. Zato što u mojoj glavi ne vlada red. Moje misli ne teku uredno, pravo. U glavi su mi krš i lom. Takav je moj um, no ne razlikuje se od drugih. I kao i svaki um koji je ikad postojao i koji će ikad postojati, i moj je mesto čudesa.

!UM JE MESTO ČUDESA!

UM JE

!UM JE MESTO ČUDESA!

MESTO

!UM JE MESTO ČUDESA!

ČUDESA

!UM JE MESTO ČUDESA!

Dok sam išla u školu, u nižu osnovnu Sveti Bid, gospođa Skaleri, moja učiteljica, rekla mi je da ne pišem ništa dok ne isplaniram šta ću napisati. Kakva besmislica!

Da li planiram rečenicu
pre nego što je izgovorim?
NARAVNO DA ME!

Da li ptica planira pesmu
pre nego što je zapeva?
NARAVNO DA ME!

Ona otvori kljun i
PEVA, pa ću i ja PEVATI!

Htela sam da budem dobra devojčica, jesam stvarno, i trudila sam se. Jednog lepog jutra sunce je sijalo kroz prozore učionice. Na polju je oblačić mušica igrao i belasao se u vazduhu. Čula sam gospođu Skaleri kako nam zadaje da napišemo priču. Naravno da najpre moramo da napišemo plan, kazala je.

Pitala nas je da li nam je jasno.

Rekli smo da jeste.

Prestala sam da zurim u mušice (u čemu sam neizmerno uživala) i napisala sam plan. Moja će se priča zvati tako, a počće ovako, pa će se onda u sredini desiti to i to, a na kraju će ishod biti ovakav.

Sve sam to uredno napisala.

Pokazala sam plan gospođi Skaleri i ona je bila veoma zadovoljna. Nasmešila mi se čak i rekla: „Bravo, Mina. Ovo je odlično, mila. Sad možeš da napišeš priču.“

No naravno, kad sam počela da pišem, priča se jogunila, nije htela da sluša. Reči su mi igrale kao mušice. Odletale su na sve strane, u neobičnim i divnim pravcima, i priča je poprimila sasvim neočekivani tok. Meni se veoma dopala, ali kad sam je pokazala gospođi Skaleri, ona se razljutila. U jednoj je ruci imala plan, a u drugoj priču.

„Ne poklapaju se!“, kazala je kreštavim glasom.

„Ne razumem šta hoćete da kažete“, rekla sam.

Nagla se ka meni.

„Priča“, rekla je polako kao da se obraća nekom tupavom, „ne prati plan!“

„Ali nije htela, učiteljice!“, odvrtila sam.

„Nije htela?! Kako to misliš - nije htela?“

„Pa mislim, htela je nešto drugo.“

Učiteljica se podbočila i zavrtela glavom. „To je priča“, rekla je. „To je tvoja priča. Biće onakva kakva ti hoćeš da bude.“

„Ali neće“, rekla sam. Učiteljica me je i dalje srdito gledala. „A ni ja to ne želim“, rekla sam kao da je preklinjem da me shvati.

Džabe sam se trudila. Bacila je papire na moj sto.

„Ovo je tipično u tvom stilu“, kazala je. „Tipičan slučaj!“

Potom se okrenula ka devojčici koja se zvala Samanta i kazala joj da pročita svoju priču, nešto o devojčici s loknicama i maznom mačkom, savršeno isplaniranom glupošću u kojoj se ama baš ništa zanimljivo nije dešavalo! A ostala deca su se naravno sve vreme kikatala i još su mi prišila i nadimak. Tipičan slučaj! Tipična Maxi!

Ha-ha! Tipičan slučaj!

Moje su priče bile nalik meni. Nisu se dale zauzdati i nisu se uklapale u kalup. Ponekad mi je bilo vrlo teško dok sam se trudila da budem dobra. Svemu je tome došao kraj onog dana kad sam postala besmislena. Fantastično

besmislena. Ispričaću priču o tom danu kad bude pravo vreme za to i kad naidu prave reči. A i ispričaću, pretpostavljam, i sve ostale važne priče, kao onu o danu u Korintskoj aveniji i vidu, ili o silasku u podzemni svet u Hestonskom parku, ili o kući moga dede i sovama. A zapisivaću i pesme i žvrljotine i besmislice. Ponekad pisanje besmislica ima mnogo smisla. To, naravno, samo po sebi zvuči besmisleno, ali nije. **BE-SMI-SLE-NO!**
KAKVA ŠTATNA REČ! AU!

BESMISLENO!

Sad kad sam počela da pišem, lepo je videti prazne stranice koje se pružaju preda mnom. Pisanje će biti kao putovanje, svaka reč korak koji me vodi dublje u neotkriven svet.

Gle kako se reči kreću po stranici i ispunjavaju prazninu! Je li se Bog ovako osećao kad je počeo da stvara svet? Ima li Boga? Je li ikad postojala pustoš koju je ispunio? Ne znam, ali se ipak neprestano pitam.*

* Razmišljanje je zapravo tumaranje, samo po glavi, a ne kroz prostor. I tako se ja i pitam i skitam!

Ponekad posmatram svet i ne mogu da se
načudim kako išta uopšte postoji.

ZAŠTO IŠTA POSTOJI?

ZAŠTO IMA NEČEGA UMEŠTO NIČEGA?

ZAŠTO? ZAŠTO? ZAŠTO? ZAŠTO?

I PRE NEGO ŠTO JE POSTOJALO

N E Š T O,

DA LI JE BILLO SAMO NIŠTA?

I DA LI SE TO NIŠTA

PRETVORILO U NEŠTO?

A AKO SE TO NIŠTA

PRETVORILO U NEŠTO,

KAKO SE TO DEŠILO, I

ZAŠTO? ZAŠTO? ZAŠTO? ZAŠTO?

Napisala sam svoj moto na listu papira i okačila ga iznad kreveta:

Kako ptica rođena za radost može da sedi u kavezu i peva?

To je stih Vilijema Blejka. Blejka neprilagođenog. Blejka mimo sveta. Baš kao što sam ja. Bio je slikar i pesnik i neki su govorili da je lud - baš kao što kažu za mene. Možda je previše stajao na mesečini. Ponekad je išao bez odeće. Ponekad je u svom vrtu viđao anđele. Viđao je duhove svud oko sebe. Ja mislim da je on bio sasvim razuman čovek. I mama tako misli, a i tata je tako mislio. Pisaću misleći na Vilijema Blejka. Pisaću, naravno, o tužnim stvarima jer prosto ne možeš da ne pišeš o tome. A ima mnogo toga tužnog u mom životu. U stvari, **JEDNA MNOGO TUŽNA I UŽASNA STVAR.** Začudo, spram tih tužnih stvari u mom životu one lepe su nekako intenzivnije. Pitam se da li i drugi ljudi tako to doživljavaju, da li i njima tuga

na neki čudan način pomaže da jače osećaju radost. To se valjda zove paradoks.

PARADOKS!

Kakva reč! Zvuči dobro, izgleda dobro, a i značenje joj je dobro. A ako je nešto paradoks, onda je PARADOKSALNO, što je još bolja reč.

PARADOKSALNO!

E takav bih nadimak volela da imam. Ne Tipična Maxi, već Paradoksalna Maxi!

Ili Besmislena Maxi, naravno.

Bilo kako bilo, pokušaću da nateram svoje reči da pobjegnu iz kaveza tuge i veselo zapevaju.

Sad kad sam pomislila na **JEDNU MNOGO TUŽNU I UŽASNU STVAR**, iznenada sam shvatila da sve ovo pišem za tatu. Zamišljam ga kako me gleda i čita moje reči dok ih pišem. Biće on naravno svuda u ovom dnevniku, u mojim mislima i rečima,

između reči i iza njih. Ponekad ljudima kažem da je umro pre nego što sam se rodila, ali to nije istina, i imam neke uspomene na njega. O njima ću pisati. Zamišljam ga kako me posmatra odnekud veoma daleko, iza meseca. Zdravo, tata. Da, mislim da sam sad srećna. Da, mislim da je i mama srećna. laku noć.

Vraćam se u krevet. Mesec sija pravo na mene. Konačno sam počela da pišem dnevnik. Sutra ću još pisati. A sad ću pokušati da sanjam slepe miševе, mačke i sove.

**BANANE,
ČUDACI,
PREKRASNO
DRVO
I DOSADNI
RAJ**

Doručkovala s mamom. Banane i jogurt i tost sa marmeladom. IZVRSNO! Rekla sam joj da sam počela da pišem dnevnik. Odlično, kazala je. Rekla sam joj da ću joj možda pokazati neke strane kad budem spremna. Odlično, kazala je. Rekla je da bismo danas mogle da pravimo figurice od gline. Odlično, kazala sam. Onda sam izašla iz kuće i popela se na svoje omiljeno drvo i eto me sad tu.

Volim svoje drvo. Penjem se na njega već nekoliko godina. Uzverem se uz deblo do grane koja mi je tik iznad glave. Sednem na granu opkoračke i naslonim se na stablo. Ponekad mi noge vise. Ponekad ih podignem i savijem kolena da mogu da naslonim knjigu na njih. Tu je vrlo udobno, kao da je stvoreno za mene. Umem tu satima da sedim, da crtam ili čitam, ili samo da razmišljam, gledam i slušam i pitam se.

Rano je proleće. Medaleko od mene dva kosa vijū gnezdo. Još malo pa je gotovo. Znam to jer se ponekad popnem malo više i zavirim u njega. Uskoro ću zaviriti u njega

i spaziti jaja. Onda ću ugledati goluždrave ptice. Potom ću videti poletarce kako iskaču iz gnezda učeći da lete. A zatim će postati ptice što će se vinuti u plavo nebo. Nije li to čudesno? Kosovi uplašeno kriče kad se popnem malo više kao da viču: „Budi pristojna! Kri! Silazi dole, devojčice! Kri!“ Mislim ipak da me se ne plaše previše, ne kao što bi se recimo plašili mačke, ili nekog nepoznatog. Možda misle da sam neka čudna ptica, ili neka neobična grana. Možda bi, da dugo, dugo nepomično sedim, na meni svili gnezdo: u mom krilu, ili u kosi, ili na rukama, da ih visoko podignem i skupim dlanove. Ima i priča o tome koja se zove „Sveti Kevin i kos“.

SVETI KEVIN

I KOS NEKADA DAVPO
ŽIVEO U IRSKOJ
JEDAP SVETAČ PO IMENU KEVIN.
JEDPOG DAPA DOK SE MOLIO RUKU
PRUŽENIH KA RAJU (ILI JE BAR OP
TAKO MISLIO), PA DLAU MU SLETE
KOS I SPESE JAJE. SVETI KEVIN JE
BIO DOBAR ČOVEK I PIJE ŽELEO DA
POLOMI JAJE PIĆI DA SPREĆI DA SE IZ
PJEGA IZLEGNE PTIĆ – A KAKO JE BIO
SVETAČ, VEROVAŦPO JE MISLIO DA JE
TO DAR OD BOGA. I ZAŦO JE DAPIMA
I POĆIMA STAIAO U ISTOM POLOŽAJU,
RUKU PRUŽENIH KA RAJU (ILI JE BAR
OP TAKO MISLIO), SVE DOK MU SE PA
DLAUV PIJE IZLEGAO PTIĆ. ZAMISLIŦE
SAMO, MALEPO PTIĆE PRAVI PRVE
KORAKE PA TVOM DLAUV. ZAMISLIŦE
MU KAPDŽICE, VLAŽPA KRILA, ĆIJU-
-ĆIJU-ĆIJU. ZAMISLIŦE GA KAKO RASTE
DOK SE ŠTARAŦE O PJEMU. I ZAMISLIŦE
KAKO ODLEĆE!